

Broj:483-19-PŽ/12
Datum:20.09.2012.

Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske
n/r ministra, gđin Anton Kasipović

Predmet-Dežurstvo učenika u školi,

Ombudsman za djecu zaprimio je prijavu-žalbu od roditelja učenika, a vezano za dežurstva učenika van učionice-odjeljenja u školi za vrijeme trajanja nastave.

Žalbom se između ostalog navodi da dežuraju i učenici IV i V razreda, da za vrijeme dežurstva propuštaju cjelokupnu nastavu za taj dan, da nastavnici dežuraju samo za vrijeme odmora te da bezbjednost škole i učenika ne smije biti obaveza maloljetnih osoba.

UN Konvencija o pravu djeteta

Član 28 -Države ugovornice će preduzimati potrebne mjere da se disciplina u školi sprovodi na način primjeren ljudskom dostojanstvu djeteta u skladu sa odredbama Konvencije.

Član 29 - Države ugovornice se slažu da obrazovanje djeteta bude usmjereno na
a - razvoj djetetove ličnosti, talenta, mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovih krajnjih mogućnosti,

Zakonom o osnovnom obrazovanju i vaspitanju utvrđeno je da:

-član 126, školski odbor donosi statut i druga opšta akta škole,
-član 129, direktor škole obezbjeđuje zaštitu prava učenika, zaštitu zdravlja učenika i njihove sigurnosti u školi i preduzima mjere zaštite prava učenika.

Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju utvrđeno je da:

-član 7, organizacija, način rada i kućni red u školi bliže se uređuje statutom, pravilnicima i drugim opštim aktima škole koji se donose uz učešće učenika, roditelja i nastavnika, a u skladu sa važećim propisima,
-član 52, pravo na brigu o fizičkom i mentalnom zdravlju i bezbjednosti učenika u školi ima prvenstvo nad drugim,
-član 94, školski odbor, kao organ upravljanja školom odgovoran je za utvrđivanje i sprovođenje politike škole i donosi statut i druge opšte akte škole,
član 99, direktor škole obezbjeđuje zaštitu prava učenika, zaštitu zdravlja učenika i njihovu sigurnost u školi i preduzima mjere zaštite prava učenika.

Zakoni ne utvrđuju prava učenika u obrazovnom sistemu niti taksativno nabrajaju obaveze učenika u školi, pa je tako i pitanje koje se odnosi na dežurstvo učenika prepušteno školi da ga uredi svojim normativnim aktom.

Da bi ostvarivala uvid, vezano za pitanje dežurstva učenika izvan učionice-odjeljenja u školama, institucija je obavila razgovor o ovom pitanju u jednom broju osnovnih i srednjih škola, te izvršila uvid u njihova normativna akta koja uređuju ovo pitanje.

Iz dobijenih odgovora, a i iz normativnih akata, proizilazi vrlo različit pristup ovom pitanju.

Između ostalog se navodi:

- da učenici vole da dežuraju te da dežurstvo učenika pozitivno utiče na njih u smislu razvijanja njihove odgovornosti i obaveza koje nisu samo obrazovne već i vaspitne,
- da dežuraju samo bolji učenici i da oni, gradivo koje su propustili zbog dežurstva vrlo lako nadoknade,
- da učenici dežuraju zajedno sa nastavnikom i ako se iz akata ne vidi da su i jedan i drugi na mjestu dežurstva i za vrijeme nastave,
- da učenik ima obavezu da dežura u školi, a u nekim školama neobavljanje dužnosti dežurnog učenika sankcionisano je kao lakša povreda dužnosti učenika,
- da se aktom škole ne utvrđuje uzrast djece, odnosno od kojeg razreda učenici mogu dežurati,
- ovo pitanje se uglavnom uređuje pravilnikom o kućnom redu iz kojih ne proizilazi da su doneseni uz učešće učenika, roditelja i nastavnika,
- da je Osnovna škola „Dositej Obradović“ u Banja Luci prekinula praksu dežurstva učenika u školi prije tri godine i da imaju odlična iskustva i da su zaposleni u školi-higijeničari preuzeli tu obavezu.

Ciljevi obrazovanja definisani u 5 tačaka člana 29.stav 1.Konvencije o pravima djeteta, naglašavaju potrebu da obrazovanje bude usmjereno na dijete, prilagođeno djetetu, posebno imajući u vidu razvojne potrebe i različite sposobnosti koje se kod djeteta razvijaju.

Imajući u vidu ciljeve obrazovanja definisane Konvencijom, a koje je i zakon na isti način odredio, i pitanje dežurstva učenika u školi mora se posmatrati u skladu sa tako postavljenim ciljevima, a to znači da i svrha dežurstva učenika mora biti jasno određena, što uključuje i koji učenici i pod kojim uslovima mogu dežurati, šta su njihove obaveze u toku dežurstva i mogu li oni snositi odgovornost i kakvu zbog neobavljanja dužnosti dežurnog učenika. Ako dežurstvo doprinosi razvijanju odgovornosti učenika, zašto onda dežuraju samo dobri učenici, da li i učenici IV razreda osnovne škole treba da dežuraju, koliko puta u toku školske godine jedan učenik ima tu obavezu /posebno u školama koje imaju mali broj učenika/, da li je ono dobrovoljno i uz saglasnost učenika i roditelja.

I ovo pitanje samo pokazuje kompleksnost ostvarivanja i zaštite prava djece i potrebu multidisciplinarnog pristupa u određivanju onog što jeste najbolji interes za svako dijete u svakoj situaciji.

Imajući u vidu naprijed navedeno, a u skladu sa članom 9.Zakona o ombudsmanu za djecu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 103/08 i 70/12),

Ombudsman za djecu predlaže:

- Ministarstvu prosvete i kulture da, radi ostvarivanja ciljeva obrazovanja definisanih zakonom, a imajući u vidu razvojne potrebe i mogućnosti djeteta i njegov najbolji interes, preduzme potrebne mjere kako bi i pitanje dežurstva učenika u školi bilo osigurano u skladu sa postavljenim ciljevima obrazovanja, koji, prije svega treba da osiguraju bezbjednost učenika u školi i redovno pohađanje nastave.
- te da u roku od 15 dana, obavijestite Instituciju o mjerama koje ste preduzeli.

S poštovanjem,

Ombudsman za djecu
mr Nada Grahovac